

יבמות קיב

עניין: חרש שאינו שומע ואינו מדבר

ספר הקנה ד"ה סוד קידושין

אז"ל חרש שנשא סקמח או נשא חרשת קידושי דאורייתא לא כוי אכל לריבין גט מדרבנן. וידעת בני חרש אינו דוגמא עליונה שכרי נסחלק ממנו כשפט הנעלם וע"כ אינו מקדש כי אין לו נח לקדש. וא"כ אטע

חתם סופר אבן העזר סי' ב'

ויותר מזה יש לתמוה למה מנו חכמים בכל מקום חרש ושוטה, ואפשר וקרוב לודאי שכך היא הלכה למשה מסיני, וקשה כיון דתני חרש ומכ"ש הגרוע ממנו בדעת למה הדר תני שוטה, בשלמא קטן לק"מ,

ומכ"ש הפתאים הגרועים מן החרש, ואמנם אין פסולים אלא משום שחסרים דיעה, ולא שנתוסף להם שום שגוען וטרורף הדעת כלל, ומשו"ה כשמרגישים בהם שום דעתא צילותא מועיל וכל מעשיהם כמעשה הפקחים, ומשו"ה הוי ס"ל לר"א ביבמות קי"ג ע"א דמביאים אשם תלוי על קידושי חרש, משום דמספקא ליה בדעתא צילותא, ורבנן נמי דפליגי היינו משום דס"ל דאין ספק כלל דשום חרש אין לו דעתא צילותא, אבל אה"נ כל פתי שנשאר לו עדיין דעתא צילותא הרי הוא כפקח,

משלי פרק י"ג

יג בַּז לְדַבֵּר יַחְבֵּל לוֹ וַיֵּרָא מַצּוּהָ הוּא יִשְׁלָם:

ביאור הגר"א

(יג) בז לדבר יחבל לו. כי יש רמ"ח איברים באדם, וכנגדן רמ"ח מצוות עשה³⁹, וכן כל דבר יש לו כוח חיוני מן המצוות. ולכן הבז לשום דבר מצוה הוא מחבל את עצמו, כי הוא נעשה חסר מכוח החיוני מאותו דבר⁴⁰. וירא מצוה הוא ישלם. אבל הירא מלעזוב שום מצוה. ורוצה לקיים כל דבר. יהיה שלם בכל איבריו⁴¹.

זכור למרים (לבעל החפץ חיים) פי"ז

וגם לחזות בנועם ד' אבל אם בימי חייו הרניף לשונו תמיד לדבר דברי רכילות ולשה"ר ולשלח טדנים בין אחים ואונאת דברים והלבנת פנים ושאר חלקי דיבורים אסורים ולא שב עליהם בתשובה כי היה הדיבור אצלו הפקר וכן השמיעה לקבל מזה ולהוליך הסחורה לאדם אחר שישר בעיניו הסחורה הוה על איש כזה שייך מה דאיחא בחז"ל עתיד הקב"ה לחתוך לשונם של בעלי לשה"ר שנאמר יכרת ד' כל שפתי חלקות. [היינו דברי טרמה שמחליקם] לשון טרברת גדולות והיינו שיבטל כח הדיבור שיש בהנפש וכן כשהוא שומע ומקבל לשה"ר ושאר דיבורים אסורים הוא מקלקל ומאבד כח השמיעה שיש בנפשו [ולעין זה כתב הגר"א במשלי על הפסוק בז לדבר יחבל לו] ואחר כל אלו הדברים תבין היטיב מה שכתבנו מתחלה דאיש כזה שגרים לנפשו להיות במל אצלו הדבור והשמיעה והוא כחרש שאינו שומע ואינו מדבר מה קורת רוח יגיע לו מישיבתו בני"ע רק בזיון וכלימה שהכל רואין אותו שאיבר ע"י עונותיו כח הדיבור והשמיעה מנפשו [ולפעמים גם כח הראיה] והנה כ"ז ביררנו אורות האיש שהוא מופקר לנפשו אבל בסתם איש ישראל אינו מצוי איש כזה וגם מצוי שמתחרט ועושה תשובה.